

KLP

Månedsrapport for oktober 2024

Markedskommentar

- Fortsatt god økonomisk utvikling i USA
- Rentekutt fra den europeiske sentralbanken
- Men høyere lange renter både i Norge og internasjonalt
- Usikkerhet rundt det amerikanske valget

Økonomisk tilstand

Den økonomiske utviklingen er god i USA, men selv om veksten kom inn høyere enn ventet i 3. kvartal for eurolandene, er utsiktene svakere her. Det er et blandet bilde hvor Tyskland og den nordlige delen av Europa sliter, mens den sørlige region går bedre. Samtidig er industriproduksjonen svak, mens servicesektoren gjør det bedre. Inflasjonen ser ut til å være under kontroll, og rentekuttene fortsetter de fleste stedene. I Norge holder inflasjonen seg høy og rentekuttene er skjøvet ut i tid. Utfallet av valget i USA er høyst uklart, men markedene ser i øyeblikket ut til å prise inn at Trump vinner.

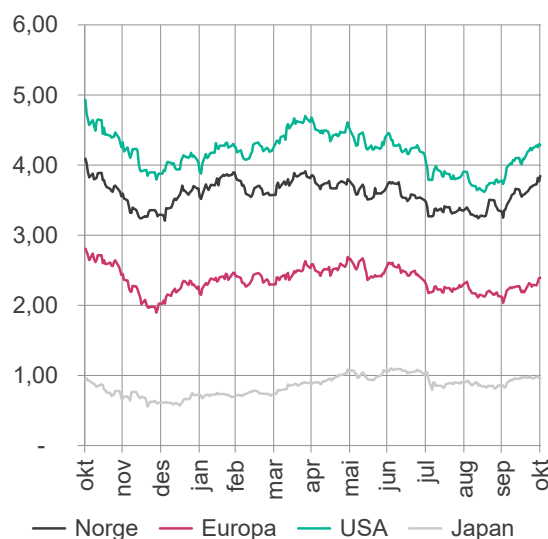
USA

“Beige Book”, som er oppsummering av den økonomiske utviklingen i FEDs (den amerikanske sentralbanken) ulike distrikter, viser moderat vekst. Flere distrikter rapporterer fallende produksjonsaktivitet. Hos forbrukerne er det en blandet utvikling, hvor man ser tendenser til at mange velger rimeligere produkter. Arbeidsmarkedet viser en flat og moderat utvikling.

Arbeidsmarkedet var svakere enn ventet i oktober, samtidig som de to foregående månedene ble nedrevidert. Men arbeidsmarkedet var preget av orkaner, streiker og revideringer, så det er vanskelig å lese for mye ut av rapporten. Arbeidsmarkedet

er fortsatt sterkt, men svekker seg gradvis. Sysselsettingen steg med kun 12.000 personer, mens tall fra de foregående månedene ble revidert ned med 112.000 personer. Timelønnen holder seg og årsveksten er nå på 4,0 prosent. Arbeidsdeltagelsen falt til 62,6 prosent, mens arbeidsløsheten var uendret på 4,1 prosent. Arbeidsledighetstallene er fra en husholdningsundersøkelse og er mer volatil enn NFP (non-farm payrolls) undersøkelsen, som de andre tallene er fra.

10 års rente i %

I september falt inflasjonen til 2,4 prosent på årsbasis, mens kjerneinflasjonen økte til 3,3 prosent. Sentralbankens foretrukne mål for prisvekst er kjernedeflatoren for privat forbruk. Denne var uendret og er nå på 2,7 prosent årlig rate, fortsatt over FEDs mål på 2,0 prosent.

Case-Shiller indeksen, som viser utviklingen i de amerikanske boligprisene, viser fortsatt en svakere utvikling, men er fortsatt opp med 5,2 prosent det siste året.

Sentralbanken har sagt at de er dataavhengig når de skal vurdere ytterligere rentekutt. Markedet priser inn rentekutt på til sam-

men nesten 0,50 prosentpoeng ut året. Det vil si at det ventes ett kutt på 0,25 prosentpoeng i både november og desember. Her er vi enig med markedet.

Europa

Den 17. oktober kuttet som ventet ECB (den europeiske sentralbanken) de tre sentrale styringsrentene med 0,25 prosentpoeng; innskuddsrenten (styringsrenten) til 3,25 prosent og reporenten til 3,40 prosent.

Dette var på bakgrunn av data for inflasjonen som viser at fallet i inflasjonen er på god vei. Utsiktene for inflasjonen er også påvirket av overraskelsene på nedsiden i indikatorene for den økonomiske aktiviteten. De finansielle forholdene er fortsatt innstrammende. Inflasjonen er forventet å øke noe i de neste månedene før den faller mot inflasjonsmålet i løpet av neste år. Innenlandsk inflasjon er høy, og lønningene stiger med en høy takt. Samtidig forventes det at presset på arbeidskostnadene vil avta gradvis fremover. ECB vil fortsatt være dataavhengige, og følger ikke en forhåndsbestemt rentebane.

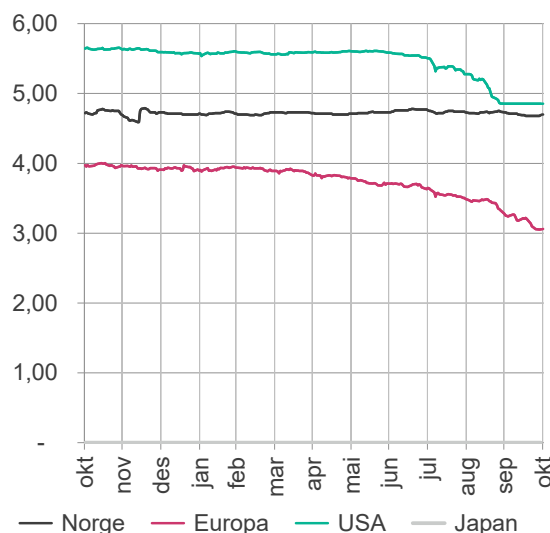
Arbeidsledigheten for eurolandene var uendret på 6,3 prosent i september, noe som er rekordlavt. Ledigheten ligger på 3,5 prosent i Tyskland og 7,6 prosent i Frankrike, mens land syd i eurosonen, som Spania og Italia, ligger på henholdsvis 11,2 prosent og 6,1 prosent.

Prisveksten økte noe mer enn ventet og ligger nå på en årsvekst på 2,0 prosent. Kjerneinflasjonen var uendret og er nå på 2,7 prosent. Det er fallet i energiprisene som trekker inflasjonen ned. Det kan ta tid å få ned kjerneinflasjonen.

Markedene priser nå inn en liten mulighet

for ett dobbelt rentekutt i desember. Inflasjonen trakk som ventet noe opp, og veksten var noe høyere enn ventet. Det er Spania og Frankrike som har økende vekst, mens Tyskland har svak vekst for sjettede kvartal på rad. ECB gjentar nok en gang at de ikke har noen forhåndsbestemt rentebane, men er dataavhengige. Det vil derfor være dataene som kommer fremover som vil avgjøre størrelsen på rentekuttet i desember.

3 mnd rente i %

Norge

Det kommende rentemøtet i november er et mellommøte uten nye oppdaterte tall for den økonomiske utviklingen. Det kommer sjelden nye signaler om renteutviklingen fra Norges Bank på disse møtene. De fleste sentralbankene har begynt å kutte rentene, så rentedifferansen mot utlandet er stigende uten at dette har medført en styrking av den norske kronen. Vi tror Norges Bank har ett stort fokus på kroneutviklingen, sammen med inflasjonen.

I oktober svekket kronen seg fra 11,76 til 11,97 mot euro og fra 134,46 til 135,05 i forhold til den handelsvektede indeksen.

Norges Bank vil selge 150 millioner kroner på vegne av staten hver dag i november.

Ved utgangen av september var arbeidsledigheten målt av NAV på 74.100 personer. Det er 58.100 helt ledige og 16.000 på tiltak, noe som utgjør 2,5 prosent ledighet. Justert for normale sesongvariasjoner var det en økning på 500 arbeidsledige. Siden nyttår har ledigheten økt svakt, og det er forventet at denne trenden vil fortsette ut året. Den totale ledigheten, som inkluderer de som er delvis ledige, er på 96.200 personer, opp fra 95.100 i august. Dette tilsvarer 3,2 prosent av arbeidsstyrken. Ledigheten, målt ved arbeidskraftundersøkelsen (AKU) fra SSB var uendret på 4,0 prosent. Sentralbanken vektlegger NAV sine tall.

Veksten i konsumprisindeksen økte i september til 3,0 prosent på årsbasis. Kjerneinflasjonen falt til 3,1 prosent, under Norges Banks anslag på 3,3 prosent. Importerte kjernepriser falt til 1,5 prosent, mens innenlandsk skapt inflasjon var 4,0 prosent. Dette viser at den norske inflasjonen fortsatt trekkes ned av internasjonale priser. Den norske kronen er svak, så får vi se om det gir litt høyere priser på importerte varer utover vinteren.

Kredittveksten var uendret på 3,7 prosent i september. Kredittveksten for husholdninger var uendret på 3,5 prosent. Bedriftenes kredittvekst var også uendret på 2,4 prosent. Detaljhandelen steg med 0,2 prosent i august, etter en økning på 1,2 prosent i juli.

Etter de siste signalene fra Norges Bank priser markedene kun inn en liten sannsynlighet for rentekutt i desember. De fleste

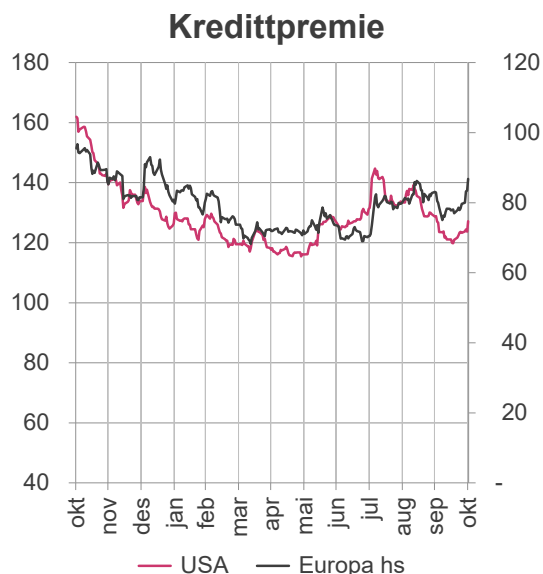
venter første rentekutt i mars 2025. Utviklingen for den norske kronen vil som vanlig være en joker for Norges Bank.

RENTEMARKEDENE

Internasjonalt og Norge

I oktober har de korte og lange rentene steget internasjonalt og i Norge. Økningen skyldes bedre nøkkeltall og lavere forventninger til antall rentekutt. Kredittspredene har vært tilnærmet uendret i oktober.

I oktober måned har de korte fondene levert en god avkastning, mens de lange fondene har gitt negativ avkastning som følge av stigende renter. De fleste fondene har levert en avkastning på linje med enn sine respektive indekser.

Kreditt

Kredittpåslaget mellom Bloomberg Global Aggregate Corporate Index og statsobligasjoner med tilsvarende løpetid ble redusert med om lag 0,07 prosentpoeng gjennom oktober og endte på 0,92 prosent. Reduksjonen i kredittpåslaget var størst for obligasjoner denominert i euro og pund, men også betydelig for obligasjoner denominert i amerikanske og kanadiske dollar. Gjennom

oktober var det en forholdsvis kraftig økning i de viktigste statsrentene. Denne økningen bidro til en negativ valutasikret månedssavkastning på 1,75 prosent for Bloomberg Global Aggregate Corporate Index.

Oktober var litt roligere enn september, men det er fortsatt et godt marked for nyutstedelser. Totalt kom det 215 nye obligasjoner til markedet, noe som i sum bidro til å øke netto utestående volum av globale kreditt-obligasjoner med 1,33 prosentpoeng. Flere store banker valgte å utstede obligasjoner etter å ha lagt frem sine resultater for tredje kvartal, blant andre JPMorgan Chase & Co, Royal Bank of Canada, Goldman Sachs Group, Morgan Stanley hentet alle mer enn USD 5 milliarder hver.

AKSJEMARKEDENE

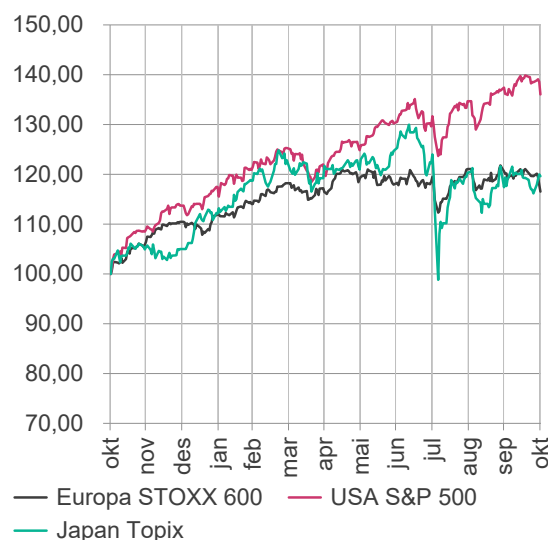
Globalt

De globale aksjemarkedene (MSCI World målt i lokal valuta) falt med 0,9 prosent i oktober. Hittil i år er MSCI World opp 17,7 prosent. Den amerikanske samleindeksen S&P 500 falt med 1,0 prosent, og den teknologitunge Nasdaq-indeksen falt med 0,5 prosent i løpet av måneden. Europa (STOXX 600) falt med 3,3 prosent, og Kina (Shanghai composite) falt med 1,7 prosent etter sterk oppgang i september. På bransjenivå var kommunikasjon og finans sterkest med oppgang på henholdsvis 1,2 og 0,5 prosent. Materialer og helse var svakest med fall på henholdsvis 5,8 og 4,9 prosent.

Oktober startet sterkt, men aksjekursene falt litt mot slutten av måneden. Uansett er det amerikanske aksjemarkedet (70 prosent av MSCI World) svært nær «all-time high», og S&P 500 er opp over 30 prosent det siste året. Det virker likevel ikke som om stemningen er euforisk i USA. Det er som vanlig nok av ting å bekymre seg over. I forhold til underliggende inntjening har aksjene sjelden vært dyrere. Seks

store teknologiselskaper utgjør nesten 30 prosent av markedsverdien til indeksen. De lange amerikanske rentene har steget en god del i løpet av oktober. Gull, som ofte ses på som en forsikring mot inflasjon og kaos, har steget enda mer enn aksjekursene i år. Og den politiske usikkerheten er stor både i USA og resten av verden. Det er mye som kan gå galt, og den høye verdsettelsen av aksjene gjør at nedsiden er betydelig. Det er selvfølgelig langt fra sikkert at vi står foran et krakk i aksjemarkedene, men det er lite realistisk å forvente svært høy langsiktig avkastning fra dagens nivåer.

Europa, USA og Japan

Mer Samfunnsansvar

KLP AksjeGlobal Mer Samfunnsansvar hadde en avkastning på 2,2 prosent i oktober. Det valutasikrede fondet falt 1,1 prosent. Avkastningen var om lag 0,2 prosentpoeng bak referanseindeksen MSCI World. Eiendom, helse og konsumvarer var de beste aksjesektorene i september. Målt mot indeksen tapte fondet på undervektene i Amazon.com Inc og Alphabet Inc, som ikke tilfredsstillt bærekraftskravene våre. På den positive siden bidro fondets posisjon i kraftselskapet GE Vernova til betydelig oppgang. Blant fondets største beholdninger var Nvidia Corp og Visa Inc vinnerne, mens

Microsoft og IBM hadde skuffende utvikling i oktober.

KLP AksjeNorden Mer Samfunnsansvar falt 3,7 prosent i oktober, det var 0,8 prosentpoeng svakere enn referanseindeksen. Ericsson og Nokia var vinnerne blant fondets beholdninger. De steg 17 prosent og 13 prosent i løpet av måneden. Fondets taperaksjer denne måneden var klimakontrolleverandøren Munters Group og metalprodusenten Lindab AB som falt henholdsvis 26 prosent og 21 prosent. Målt mot referanseindeksen bidro også fondets undervekt i transportselskapet DSV A/S til mindreakstning. Teknologi-sektoren var eneste sektoren med positiv avkastning (4 prosent) i Norden i oktober, mens eiendom og forsyningsvarer falt mest (henholdsvis 12 prosent og 6 prosent).

KLP AksjeFremvoksende Markeder Mer Samfunnsansvar steg 0,4 prosent i oktober. Avkastningen var 0,3 prosentpoeng bedre enn referanseindeksen. De store vinnerne blant fondets selskaper var bilprodusenten Seres Group, teknologiselskapet Wiwynn og fornybarselskapet Flat Glass Group (steg 47 prosent). På den negative siden falt elbilprodusenten Nio Inc kraftig (23 prosent). Den relative avkastningen mot indeksen ble styrket av at fondet ikke hadde investert i Alibaba Group, som falt tilbake i oktober etter oppgang måneden før. Blant landene i fremvoksende markeder var Taiwan sterkst med oppgang på 9 prosent i oktober, mens Kina, India og Sør-Korea alle falt gjennom måneden.

Norge

Etter at halvparten av selskapene på Oslo Børs har rapportert kvartalstall har en marginal overvekt rapportert bedre enn ventet på driftsresultat, mens på EPS nivå har

flertallet skuffet noe. På estimatendringene, er 24 av estimatene nedjustert med ca. 2,4 prosent, mens 25 av estimatene er nedjustert med ca. 1,3 prosent. Videre har oktober vært preget av en volatil oljepris, og startet med en brent spot pris som hadde økt med USD5/fat opp til USD80/fatet, som følge av økte spenninger i Midtøsten. Motangrepet fra Israel var derimot isolert til militære mål, noe som bidro til å dra ned oljeprisen til USD70/fat. Den geopolitiske premien er med det i stor grad priset ut, men det foreligger fremdeles usikkerhet rundt mulig videre eskalering. I starten av november måned, meldte OPEC+ at de har besluttet å forskyve tilbakeføring av de frivillige kuttene ut året, og oljeprisen økte igjen med USD5/fat, til USD75/fat i skrivende stund. Valget i USA er tirsdag 5. november, og da det er helt jevnt mellom Trump og Harris er det vanskelig å posisjonere seg for retning. Vi venter dog volatilitet avhengig av utfallet på valget av president og hvem som får flertall i kamrene i kongressen.

Vi har i løpet av oktober solgt oss helt ut av Borr Drilling, redusert overvekten i Seadril, samt økt vår beholdning i Kitron og Atea.

Porteføljen steg med 1,3 prosent i perioden, mens fondsindeksen OSEFX steg med 1,1 prosent. Månedens beste bidragsytere var undervektene våre i Borr Drilling, Nel, og Hafnia, i tillegg til overvekten i Vår Energi. De mest negative bidragsyterne i måneden var overvekten i Okeanis, samt undervektene i Aker Solutions, Kongsberg Gruppen, og DNB.

Nøkkeltall - utvalgte aksjeindekser ved siste månedsslutt

	Hist PE	Est PE	Pris/bok	Return on Equity	Est utbytte
MSCI World	22,7	20,9	3,55	14,0 %	1,8 %
S&P 500 Index	26,1	24,3	5,10	17,8 %	1,3 %
MSCI Europa	15,3	14,6	2,08	11,5 %	3,4 %
DAX Index (Frankfurt)	16,0	14,6	1,72	9,3 %	2,9 %
FTSE 100 Index (London)	14,3	12,2	1,87	10,0 %	3,9 %
CAC 40 Index (Paris)	14,7	14,4	1,85	10,7 %	3,3 %
MSCI Japan	15,9	15,1	1,46	9,0 %	2,4 %
MSCI AC Asia Pacific	17,1	15,0	1,76	9,8 %	2,6 %
Oslo Børs Hovedindeks	11,3	10,8	1,74	15,5 %	6,5 %
Oslo Børs Fondindeks	12,9	11,3	1,83	15,7 %	6,2 %
VINX 30 Index (Norden)	16,6	18,8	3,27	15,8 %	3,2 %
Stockholm 30 Index	13,8	17,2	2,31	16,1 %	3,5 %
Copenhagen 20 Index	28,6	25,0	6,10	12,7 %	1,9 %
Helsinki 25 Index	15,2	15,8	1,79	10,0 %	4,6 %
MSCI Emerging Markets	15,6	13,7	1,84	11,1 %	2,7 %
MSCI Brazil	8,6	9,3	1,41	15,9 %	5,7 %
MSCI Russia	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
MSCI India	27,3	25,7	4,52	16,3 %	1,2 %
MSCI China	12,9	11,1	1,45	10,6 %	2,5 %

Kilde: Bloomberg

Avkastning for KLP-fondene pr. 31.10.2024

	Klasse	Avkastning siste måned			Avkastning hittil i år			TE ¹	Referanseindeks
		Fond	Indeks	Diff.	Fond	Indeks	Diff.		
INDEKSFOND									
KLP AksjeNorge Indeks	P	1,12 %	1,07 %	0,05 %	9,38 %	9,55 %	-0,17 %	0,06 %	Oslo Børs Hovedindeks (OSEBX)
	S	1,12 %	1,07 %	0,06 %	9,44 %	9,55 %	-0,11 %	0,06 %	
KLP AksjeNorden Indeks	P	-2,60 %	-2,71 %	0,11 %	13,04 %	12,04 %	1,00 %	0,33 %	MSCI Nordic Countries IMI Index
	S	-2,60 %	-2,71 %	0,12 %	13,13 %	12,04 %	1,09 %	0,33 %	
KLP AksjeGlobal Indeks	P	2,68 %	2,65 %	0,03 %	26,44 %	26,53 %	-0,09 %	0,21 %	MSCI World Developed Markets
	S	2,69 %	2,65 %	0,04 %	26,52 %	26,53 %	-0,02 %	0,21 %	
KLP AksjeGlobal Indeks Valutasikret	P	-0,84 %	-0,92 %	0,08 %	16,91 %	17,01 %	-0,10 %	0,26 %	MSCI World Dev. Markets val.sik.
	S	-0,83 %	-0,92 %	0,09 %	17,03 %	17,01 %	0,03 %	0,26 %	
	S-1	-0,84 %	-0,92 %	0,08 %	16,94 %	17,01 %	-0,07 %	0,26 %	
KLP AksjeGlobal Small Cap Indeks	P	1,89 %	1,91 %	-0,02 %	17,24 %	17,34 %	-0,10 %	0,15 %	MSCI World Small Cap
	S	1,89 %	1,91 %	-0,02 %	17,31 %	17,34 %	-0,03 %	0,15 %	
KLP AksjeVerden Indeks	P	2,45 %	2,38 %	0,07 %	25,82 %	25,99 %	-0,17 %	0,21 %	MSCI All Country World
	S	2,46 %	2,38 %	0,08 %	25,94 %	25,99 %	-0,05 %	0,21 %	
KLP AksjeFremv Markeder Indeks	P	0,54 %	0,07 %	0,47 %	21,26 %	21,28 %	-0,02 %	0,60 %	MSCI Emerging Market
	S	0,54 %	0,07 %	0,48 %	21,34 %	21,28 %	0,06 %	0,60 %	
KLP AksjeEuropa Indeks	P	-1,44 %	-1,44 %	0,00 %	15,94 %	15,27 %	0,67 %	0,49 %	MSCI Europe
	S	-1,43 %	-1,44 %	0,01 %	16,02 %	15,27 %	0,75 %	0,49 %	
KLP AksjeEuropa Indeks Valutasikret P	P	-2,75 %	-2,74 %	0,00 %	8,87 %	8,27 %	0,60 %	0,46 %	MSCI Europe valutasikret
	S	-2,74 %	-2,74 %	0,01 %	8,97 %	8,27 %	0,70 %	0,46 %	
KLP AksjeUSA Indeks	P	3,90 %	3,93 %	-0,02 %	30,76 %	30,76 %	0,00 %	0,20 %	MSCI USA
	S	3,91 %	3,93 %	-0,02 %	30,85 %	30,76 %	0,09 %	0,20 %	
	S-USD ²	-0,78 %	-0,76 %	-0,01 %	20,50 %	20,39 %	0,11 %	0,20 %	
KLP AksjeUSA Indeks Valutasikret	P	-0,81 %	-0,81 %	0,00 %	19,27 %	19,08 %	0,19 %	0,25 %	MSCI USA valutasikret
	S	-0,80 %	-0,81 %	0,01 %	19,38 %	19,08 %	0,30 %	0,25 %	
KLP AksjeAsia Indeks	P	-0,13 %	-0,21 %	0,08 %	16,35 %	17,20 %	-0,85 %	0,40 %	MSCI Pacific
	S	-0,12 %	-0,21 %	0,08 %	16,42 %	17,20 %	-0,77 %	0,40 %	
KLP AksjeAsia Indeks Valutasikret	P	1,13 %	1,04 %	0,09 %	15,82 %	16,52 %	-0,70 %	0,39 %	MSCI Pacific valutasikret
	S	1,14 %	1,04 %	0,10 %	15,92 %	16,52 %	-0,60 %	0,39 %	
KLP AksjeTeknologi Indeks	P	-0,60 %	-0,47 %	-0,12 %	-0,60 %	-0,47 %	-0,12 %	1,29 %	MSCI ACWI Info Tech Index NOK
	S	-0,60 %	-0,47 %	-0,12 %	-0,60 %	-0,47 %	-0,12 %	1,29 %	
SVANEMERKEDE FOND									
KLP AksjeGlobal Mer Samfunnsansvar	P	2,22 %	2,65 %	-0,43 %	23,91 %	26,53 %	-2,63 %	2,09 %	MSCI World Dev. Markets
	S	2,22 %	2,65 %	-0,43 %	23,97 %	26,53 %	-2,56 %	2,09 %	
KLP AksjeGlobal Mer S.ansvar Val.sik.	P	-1,14 %	-0,92 %	-0,22 %	14,79 %	17,01 %	-2,22 %	1,97 %	MSCI World Dev. Markets val.sik.
	S	-1,13 %	-0,92 %	-0,21 %	14,88 %	17,01 %	-2,12 %	1,97 %	
KLP AksjeFremv. M. Mer S.ansvar	P	0,07 %	0,07 %	0,00 %	17,22 %	21,28 %	-4,06 %	3,14 %	MSCI Emerging Market
	S	0,08 %	0,07 %	0,01 %	17,30 %	21,28 %	-3,98 %	3,14 %	
KLP AksjeNorden Mer Samfunnsansvar	P	-3,68 %	-2,97 %	-0,71 %	11,96 %	11,40 %	0,56 %	2,73 %	MSCI Nordic Countries IMI 10/40
	S	-3,67 %	-2,97 %	-0,71 %	12,04 %	11,40 %	0,63 %	2,73 %	
KLP Obligasjon Global Mer S.ansvar	P	-1,69 %	-1,80 %	0,12 %	2,06 %	2,47 %	-0,41 %	0,26 %	Barclays Global Agg. Corp. SR
	S	-1,68 %	-1,80 %	0,12 %	2,13 %	2,47 %	-0,35 %	0,26 %	
KLP Obligasjon 1 år Mer S.ansvar	P	0,08 %	0,03 %	0,05 %	4,40 %	3,76 %	0,64 %	0,55 %	NBP Norw. RM1-RM3 Dur. 1 Idx
	S	0,08 %	0,03 %	0,05 %	4,41 %	3,76 %	0,65 %	0,55 %	
KLP Nåtid Mer Samfunnsansvar	P	-0,51 %	-0,58 %	0,07 %	3,54 %	3,35 %	0,19 %	0,37 %	Kombinasjonsindeks
	S	-0,50 %	-0,58 %	0,07 %	3,63 %	3,35 %	0,28 %	0,37 %	
KLP Kort Horisont Mer Samfunnsansvar	P	-0,37 %			6,24 %				Fondet har ikke indeks
	S	-0,36 %			6,32 %				
KLP Lang Horisont Mer S.ansvar	P	-0,02 %			12,51 %				Fondet har ikke indeks
	S	-0,02 %			12,57 %				
KLP Framtid Mer Samfunnsansvar	P	0,25 %			19,06 %				Fondet har ikke indeks
	S	0,25 %			19,13 %				

Avkastning for KLP-fondene pr. 31.10.2024

	Klasse	Avkastning siste måned			Avkastning hittil i år			TE ¹	Referanseindeks
		Fond	Indeks	Diff.	Fond	Indeks	Diff.		
AKTIVE AKSJEFOND									
KLP AksjeNorge Aktiv	P	1,28 %	1,14 %	0,14 %	13,51 %	11,99 %	1,52 %	1,69 %	Oslo Børs Fondindeks (OSEFX)
	S	1,30 %	1,14 %	0,16 %	13,74 %	11,99 %	1,76 %	1,69 %	
FAKTORFOND									
KLP AksjeGlobal Flerfaktor	P	2,22 %	2,65 %	-0,43 %	23,11 %	26,53 %	-3,42 %	4,95 %	MSCI World Developed Markets
	S	2,23 %	2,65 %	-0,42 %	23,21 %	26,53 %	-3,32 %	4,95 %	
KLP AksjeGlobal Flerfaktor Valutasikret	P	-0,89 %	-0,92 %	0,03 %	14,65 %	17,01 %	-2,36 %	4,83 %	MSCI World Dev. Markets val.sik.
	S	-0,87 %	-0,92 %	0,04 %	14,77 %	17,01 %	-2,23 %	4,83 %	
KLP AksjeGlobal Small Cap Flerfaktor	P	1,27 %	1,91 %	-0,64 %	18,61 %	17,34 %	1,27 %	4,70 %	MSCI World Small Cap
	S	1,28 %	1,91 %	-0,63 %	18,73 %	17,34 %	1,39 %	4,70 %	
KLP AksjeFremv. Markeder Flerfaktor	P	-0,82 %	0,07 %	-0,88 %	20,53 %	21,28 %	-0,75 %	4,55 %	MSCI Emerging Markets
	S	-0,81 %	0,07 %	-0,87 %	20,65 %	21,28 %	-0,63 %	4,55 %	
RENTEFOND									
KLP Likviditet	P	0,42 %	0,39 %	0,03 %	4,41 %	4,24 %	0,17 %	0,05 %	NBP Liquidity Low Risk Index
	S	0,42 %	0,39 %	0,03 %	4,42 %	4,24 %	0,18 %	0,05 %	
KLP FRN	P	0,50 %	0,42 %	0,08 %	5,39 %	4,96 %	0,43 %	0,18 %	NBP Norw. RM1-RM3 Fl. Rate Idx
	S	0,51 %	0,42 %	0,08 %	5,40 %	4,96 %	0,44 %	0,18 %	
KLP Kort Stat	P	0,35 %	0,33 %	0,02 %	3,58 %	3,60 %	-0,02 %	0,06 %	NBP Norw. Gov. TB
	S	0,35 %	0,33 %	0,02 %	3,59 %	3,60 %	-0,01 %	0,06 %	
KLP Obligasjon 1 år	P	-0,02 %	0,02 %	-0,05 %	3,97 %	3,65 %	0,32 %	0,19 %	NBP Norw. RM1-RM2 Dur. 1 Idx
	S	-0,02 %	0,02 %	-0,04 %	3,98 %	3,65 %	0,33 %	0,19 %	
KLP Obligasjon 3 år	P	-0,98 %	-1,06 %	0,08 %	2,59 %	2,31 %	0,28 %	0,17 %	NBP Norw. RM1-RM2 Dur. 3 Idx
	S	-0,98 %	-1,06 %	0,08 %	2,60 %	2,31 %	0,29 %	0,17 %	
KLP Obligasjon 5 år	P	-1,90 %	-1,86 %	-0,03 %	1,16 %	1,03 %	0,14 %	0,36 %	NBP Norw. RM1-RM2 Dur. 5 Idx
	S	-1,89 %	-1,86 %	-0,03 %	1,17 %	1,03 %	0,15 %	0,36 %	
KLP Statsobligasjon	P	-2,14 %	-2,15 %	0,02 %	0,90 %	0,65 %	0,24 %	0,11 %	NBP Norw. Gov. Bonds Index
	S	-2,14 %	-2,15 %	0,02 %	0,90 %	0,65 %	0,25 %	0,11 %	
KLP Kredittobligasjon	P	-0,92 %	-1,01 %	0,09 %	3,15 %	2,62 %	0,53 %	0,47 %	NBP Norw. RM1-RM3 Dur. 3 Idx
	S	-0,92 %	-1,01 %	0,09 %	3,16 %	2,62 %	0,54 %	0,47 %	
KLP Obligasjon Global	P	-1,63 %	-1,80%	0,17 %	2,32 %	2,47 %	-0,16%	0,16 %	Barclays Global Agg. Corp. SR
	S	-1,63 %	-1,80%	0,18 %	2,39 %	2,47 %	-0,09%	0,16 %	
KLP Obligasjon Global 3 år	P	-0,79 %	-0,65%	-0,14%	3,27 %	3,57 %	-0,30%	0,16 %	Barclays Global Agg. Credit 1-5 Yrs
	S	-0,78 %	-0,65%	-0,13%	3,34 %	3,57 %	-0,23%	0,16 %	
FONDSPAKKER									
KLP Nåtid	P	-0,53 %	-0,58 %	0,06 %	3,49 %	3,37 %	0,12 %	1,08 %	Kombinasjonsindeks
	S	-0,52 %	-0,58 %	0,07 %	3,57 %	3,37 %	0,20 %	1,08 %	
KLP Kort Horisont	P	-0,18 %			6,40 %				Fondet har ikke indeks
	S	-0,17 %			6,48 %				
KLP Lang Horisont	P	0,61 %			13,28 %				Fondet har ikke indeks
	S	0,62 %			13,33 %				
KLP Framtid	P	1,39 %			20,46 %				Fondet har ikke indeks
	S	1,40 %			20,53 %				
SPESIALFOND									
KLP Alfa Global Energi	S	-2,58 %			3,98 %			3,45 %	NBP Norw. Gov. Dur. 0,25 Idx
KLP Alfa Global Rente	S	0,73 %			7,09 %			2,80 %	NBP Norw. Gov. Dur. 0,25 Idx

	Effektiv rente (med markedsforventninger) ³ (%)	Effektiv rente (uten markedsforventninger) ³ (%)	Rentefølsomhet (%)	Kredittfølsomhet (år)
RENTEFOND				
KLP Kort Stat	4,39	4,39	0,35	0,00
KLP Statsobligasjon	3,94	3,94	4,81	0,00
KLP Likviditet	4,82	4,90	0,19	0,64
KLP Obligasjon 1 år	4,66	4,77	1,00	1,32
KLP Obligasjon 3 år	4,53	4,56	2,87	2,84
KLP Obligasjon 5 år	4,39	4,39	5,02	4,52
KLP FRN	4,75	5,24	0,11	2,34
KLP Obligasjon 1 år Mer Samfunnsansvar	4,79	4,96	0,87	1,60
KLP Kredittobligasjon	4,63	4,77	2,98	3,16
KLP Obligasjon Global 3 år	4,99	4,69	2,49	2,35
KLP Obligasjon Global	5,03	4,88	5,67	5,75
KLP Obligasjon Global Mer Samfunnsansvar	5,19	5,06	5,64	5,73

¹ Tracking error er ex-post, dvs et historisk basert tall basert på 12 månedlige avkastninger i forhold til referanseindeks, uten effekter fra svingprising.

² Avkastning for KLP AksjeUSA Indeks USD er oppgitt i amerikanske dollar.

³ Effektiv rente uttrykker forventet avkastning forutsatt at rentenivået, kredittisikopremier og fondets rentefølsomhet ikke endrer seg i perioden. Det er beregnet som markedsverdivektet yield hvor yielden på norske papirer regnes med forfall lik første call dato. For valutaskiring beregnes carry med utgangspunkt i rentedifferansene på dagens markedskontrakter.

Effektiv rente med markedsforventninger beregner yield for FRN'er med en forward fixingkurve. Effektiv rente uten markedsforventninger legger 3M NIBOR til grunn.

Effektiv rente vil kunne endres fra dag til dag, og er derfor ingen garanti for avkastningen i perioden den er beregnet for.

Historisk avkastning er ingen garanti for framtidig avkastning. Framtidig avkastning vil bl.a. avhenge av markedsutviklingen, forvalters dyktighet, verdipapirfondets risiko, samt kostnader ved tegning, forvaltning og innløsning. Avkastningen kan bli negativ som følge av kurstap. Verdien på fond som investerer i internasjonale markeder kan stige eller falle med valutasingninger.

Følgende informasjon er oversatt fra engelsk:

Kilde: MSCI. Denne informasjonen er kun til internt bruk og kan ikke distribueres eller brukes i forbindelse med utstedelse, tilbud eller salg av verdipapirer, finansielle produkter eller indekser. Verken MSCI eller annen tredjepart som er involvert i eller er forbundet med innsamling eller opprettelse av MSCI-dataene («MSCI»-partene) gir eksplisitte eller underforståtte garantier eller representasjoner av slike data (eller det som skal oppnås ved bruk av dem), og MSCI-partene fraskriver seg herved uttrykkelig alle garantier for originalitet, nøyaktighet, fullstendighet, salgbarhet eller egnethet for et bestemt formål med hensyn til slike data. Uten å legge begrensninger på noe av det foregående, skal ingen av MSCI-partene under noen omstendigheter ha ansvar for noen direkte, indirekte, spesielle straffer, følgetap eller andre tap (inkludert tapt fortjeneste) selv om de blir varslet om mulige tap.

Kilde: Euronext. Alle rettigheter til Euronext-indeksene og/eller

Euronext-indeksenes varemerker tilhører Euronext og/eller dets lisensgivere. Verken Euronext eller dets lisensgivere har ansvar for eventuelle feil eller utelatelser i Euronext-indeksene eller underliggende data. Ingen videre distribusjon av Euronext-data og/eller bruk av Euronext-indeksvaremerker, med det formål å lage og/eller drifte et finansielt produkt, er tillatt uten Euronexts uttrykkelige eksplisitte skriftlige samtykke.

Kilde: Nordic Bond Pricing AS («NBP»). Alle rettigheter forbeholdt. Verken NBP eller dets lisensgivere har ansvar for eventuelle feil eller utelatelser i NBP-indeksene eller underliggende data. Ingen videre distribusjon av NBP-data og/eller bruk av NBP-indeks, med det formål å opprette og/eller drifte et finansielt produkt, er tillatt uten NBPs uttrykkelige skriftlige samtykke. NBP og/eller dets lisensgivere bestreber seg på å sikre at informasjonen som gis er nøyaktig, men garanterer ikke nøyaktigheten eller påliteligheten og påtar seg intet ansvar for direkte eller indirekte tap som oppstår på grunn av unøyaktigheter eller utelatelser. NBP og/eller dets lisensgivere påtar seg intet ansvar for noen beslutninger eller handlinger som er tatt som følge av informasjonen.

Kilde grafer og nøkkelindekser: Bloomberg Finance LP. Bloomberg® og de tilhørende lisensierte indeksene («indeksene») er tjenestemerker for Bloomberg Finance L.P. og dets tilknyttede selskaper, inkludert Bloomberg Index Services Limited («BISL»), administratoren av indeksene (samlet «Bloomberg») og har blitt lisensiert for bruk til visse formål av KLP Kapitalforvaltning AS («Lisenstakeren»). Bloomberg er ikke tilknyttet lisensinnehaveren, og Bloomberg verken godkjenner, vurderer eller anbefaler de finansielle produktene det refereres til her («finansielle produkter»). Bloomberg garanterer ikke aktualitet, nøyaktighet eller fullstendighet av data eller informasjon knyttet til indeksene eller de finansielle produktene.

Opplysninger om KLP-fondene

Fondets navn		Kurser (NAV) 31.10.24	Kapital pr. fond 31.10.24	Årlig Forvalt- ningshonorar	Min. Kostpris
	Andelsklasse		Millioner NOK	Prosent	Kroner
KLP AksjeNorge Indeks	P	3797,50	20 452	0,18	100
	S	4413,33		0,09	10 mill
KLP AksjeNorden Indeks	P	9526,35	9 031	0,18	100
	S	1398,51		0,09	10 mill
KLP AksjeGlobal Indeks	P	3326,69	91 760	0,18	100
	S	8162,87		0,09	10 mill
KLP AksjeGlobal Indeks Valutasikret P	P	3902,71	42 176	0,25	100
	S	4390,99		0,12	10 mill
	S-1	4317,27		0,22	1 mill
KLP AksjeGlobal Small Cap Indeks	P	2033,22	17 056	0,33	100
	S	2043,79		0,25	10 mill
KLP AksjeVerden Indeks	P	6911,96	12 873	0,25	100
	S	1555,28		0,13	10 mill
KLP AksjeFremvoksende Markeder Indeks	P	2990,08	17 995	0,28	100
	S	3076,58		0,18	10 mill
KLP AksjeEuropa Indeks	P	2173,56	4 129	0,20	100
	S	3388,82		0,09	10 mill
KLP AksjeEuropa Indeks Valutasikret	P	1827,92	1 144	0,23	100
	S	2545,32		0,12	10 mill
KLP AksjeUSA Indeks	P	3899,98	15 860	0,20	100
	S	1650,37		0,09	10 mill
	S-USD	6551,78		0,06	USD 50 mill
KLP AksjeUSA Indeks Valutasikret	P	2479,45	1 073	0,23	100
	S	4277,11		0,12	10 mill
KLP AksjeAsia Indeks	P	2175,44	1 666	0,20	100
	S	2970,11		0,10	10 mill
KLP AksjeAsia Indeks Valutasikret	P	2152,11	329	0,23	100
	S	2066,12		0,13	10 mill
KLP AksjeTeknologi Indeks	P	994,03	205	0,23	100
	S	994,01		0,13	10 mill
KLP AksjeGlobal Mer Samfunnsansvar	P	2626,91	12 315	0,18	100
	S	1545,39		0,10	10 mill
KLP AksjeGlobal Mer Samfunnsansvar Valutasikret	P	1683,04	3 782	0,23	100
	S	1291,43		0,13	10 mill
KLP AksjeFremv. Markeder Mer Samfunnsansvar	P	1092,94	1 550	0,28	100
	S	1210,47		0,18	10 mill
KLP AksjeNorden Mer Samfunnsansvar P	P	1860,06	2 518	0,18	100
	S	1281,17		0,10	10 mill
KLP Obligasjon Global Mer Samfunnsansvar	P	893,48	4 030	0,20	100
	S	1038,81		0,12	10 mill
KLP Obligasjon 1 år Mer Samfunnsansvar	P	1057,99	1 667	0,10	100
	S	1065,93		0,09	10 mill
KLP Nåtid Mer Samfunnsansvar	P	1002,63	3	0,22	100
	S	1066,41		0,12	10 mill
KLP Kort Horisont Mer Samfunnsansvar	P	1101,24	185	0,22	100
	S	1121,78		0,13	10 mill
KLP Lang Horisont Mer Samfunnsansvar	P	1368,27	267	0,22	100
	S	1260,60		0,15	10 mill
KLP Framtid Mer Samfunnsansvar	P	1628,68	139	0,22	100
	S	1389,07		0,15	10 mill

Opplysninger om KLP-fondene

Fondets navn		Kurser (NAV) 31.10..24	Kapital pr. 31.10.24	Årlig Forvalt- ningshonorar	Min. Kostpris
	Andelsklasse		Millioner NOK	Prosent	Kroner
KLP AksjeNorge Aktiv	P	12502,64	10 025	0,75	100
	S	1241,76			
KLP AksjeGlobal Flerfaktor	P	3937,54	23 230	0,27	100
	S	1479,29			
KLP AksjeGlobal Flerfaktor Valutasikret	P	2294,26	669	0,30	100
	S	1249,22			
KLP AksjeGlobal Small Cap Flerfaktor	P	2115,80	2 715	0,45	100
	S	1434,18			
KLP AksjeFremv. Markeder Flerfaktor	P	1776,48	2 763	0,40	100
	S	1420,02			
KLP Likviditet	P	1048,60	7 919	0,10	100
	S	1048,39			
KLP FRN	P	1106,70	2 555	0,10	100
	S	1061,55			
KLP Kort Stat	P	1048,60	3 608	0,10	100
	S	1045,55			
KLP Obligasjon 1 år	P	1061,71	1 048	0,10	100
	S	1058,97			
KLP Obligasjon 3 år	P	1039,45	1 255	0,10	100
	S	1047,36			
KLP Obligasjon 5 år	P	1241,00	2 488	0,10	100
	S	1033,87			
KLP Statsobligasjon	P	946,74	2 028	0,10	100
	S	1018,50			
KLP Kredittobligasjon	P	1077,29	5 365	0,10	100
	S	1056,00			
KLP Obligasjon Global	P	976,13	33 074	0,20	100
	S	990,91			
KLP Obligasjon Global 3 år	P	1068,59	2 639	0,20	100
	S	1069,54			
KLP Nåtid	P	969,53	868	0,22	100
	S	1064,60			
KLP Kort Horisont	P	1162,81	200	0,22	100
	S	1138,62			
KLP Lang Horisont	P	2588,06	1 217	0,22	100
	S	1266,57			
KLP Framtid	P	2341,66	2 035	0,22	100
	S	1402,09			
Spesialfondet KLP Alfa Global Energi	S	2253,02	1 644	0,80*	1 mill
Spesialfondet KLP Alfa Global Rente	S	1050,25	1 594	0,80*	1 mill
Totalvolum			371 144		

* + 10% av verdistigningen over referanserenten, hvis verdien overstiger tidligere høyeste verdi. Fondene er kun tilgjengelig for profesjonelle kunder.

Fondenes regler for innskudd og uttak

INNSKUDD

Ved tegning av andeler før kl. 13 gis det kurs i fondet samme dag (bortsett fra KLP Aksje Asia Indeks, KLP AksjeAsia Indeks Valutasikret, KLP AksjeFremvoksende Markeder Indeks, KLP AksjeFremvoksende Markeder Flerfaktor og KLP AksjeFremvoksende Markeder Mer Samfunnsansvar der det gis neste virkedags kurs) under forutsetning av at betalingen er identifiserbar på fondets konto innen kl. 15 og at kunden har sendt inn nødvendig dokumentasjon og informasjon.

UTTAK

Ved melding før kl. 13 gis uttakskurs samme dag (bortsett fra KLP Aksje Asia Indeks, KLP AksjeAsia Indeks Valutasikret, KLP AksjeFremvoksende Markeder Indeks, KLP AksjeFremvoksende Markeder Flerfaktor og KLP AksjeFremvoksende Markeder Mer Samfunnsansvar der det gis neste virkedags kurs). Penger vil normalt være på kundens bankkonto 2-3 virkedager etter at uttaket er registrert her. Ved nyttår og spesielle hendelser kan det ta noen flere dager, men innenfor lovens krav om 10 dager. For de to spesialfondene må krav om innløsning varsles 10 virkedager før innløsning.

SVINGPRISING

Fondene bruker svingprising ved kjøp og salg av andeler. Les her for detaljer: <https://www.klp.no/fond/priser-og-vilkar/svingprising>

GENERELT

Alle oppgitte kurser og avkastningstall som publiseres, eller som kunden får oppgitt

i sine rapporter, er fratrukket årlig forvaltningshonorar (nettoavkastning).

Fondenes gebyrer eller rammevilkår kan endres av forvalteren etter regler som fastlegges av Finanstilsynet. Andelseierne varsles om endringer via e-mail forut for gjennomføringen. Det er ingen begrensning på antall uttak fra noen av fondene.

Samtlige investeringer i KLP-fondene er gjort i henhold til KLP-fondenes retningslinjer for ansvarlige investeringer.

Forbehold

Denne rapporten baserer seg på kilder som av KLP Kapitalforvaltning vurderes som pålitelige. Det er imidlertid ikke mulig å garantere at informasjonen i rapporten er presis eller fullstendig. Uttalelsene i rapporten reflekterer KLP Kapitalforvaltnings oppfatning på det tidspunkt de ble utarbeidet, og vi forbeholder oss retten til å endre oppfatning uten varsel. Denne rapporten skal ikke forstås som et tilbud eller anbefaling om kjøp eller salg av finansielle instrumenter. KLP Kapitalforvaltning påtar seg ikke ansvar for direkte eller indirekte tap eller utgifter som skyldes forståelsen av og/eller bruken av denne rapporten.

Historisk avkastning er ingen garanti for framtidig avkastning. Framtidig avkastning vil bl.a. avhenge av markedsutviklingen, forvalters dyktighet, verdipapirfondets risiko, samt kostnader ved tegning, forvaltning og innløsning. Avkastningen kan bli negativ som følge av kurstap. Verdien på fond som investerer i internasjonale markeder kan stige eller falle med valutasingninger.

KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE

Besøksadresse:

Dronning Eufemias gate 10, Oslo.

KLP KAPITALFORVALTNING AS

Postboks 400 Sentrum 0103 Oslo, Norge

www.klp.no

Sentralbord: 55 54 85 00